

STATENVOORSTEL

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul
DATUM	14-05-2024
DOCUMENTNUMMER	UTSP-2075818508-6064
VAN	Paul Lensink
TELEFOONNUMMER	+31622655028
E-MAILADRES	paul.lensink@provincie-utrecht.nl
DOMEIN/OPGAVE	SLO
TEAM	PL1
PORTEFEUILLEHOUDER	Bakker
BIJLAGE	De Utrechtse Klimaataanpak: Naar netto Nul

Gevraagd besluit:

1. Vaststellen van de Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul onder voorbehoud van vaststelling van het benodigde budget in de Kadernota 2025;
2. De kaders van de Utrechtse Klimaataanpak mee te nemen in de wijziging van de Omgevingsvisie.

Inleiding:

De Europese Unie en de Nederlandse Rijksoverheid hebben duidelijke streefdoelen gesteld voor de broeikasgasreductie: 55 procent reductie ten opzichte van 1990 in 2030 en netto nul uiterlijk in 2050. De provincie Utrecht (en alle andere provincies, gemeenten en waterschappen) spant zich in om een belangrijke bijdrage te leveren om dit landelijke streefdoel te halen voor het Utrechtse grondgebied. Er wordt al veel gedaan om deze streefdoelen te bereiken maar het is onzeker of we de gestelde doelen halen.

De provincie wil beter kunnen sturen op de gestelde klimaatdoelen voor 2030 en 2050. Daarom is in 'De Utrechtse Klimaataanpak: naar netto nul' de *klimaatbeleidscyclus* ontwikkeld, op basis waarvan GS en PS jaarlijks inzicht krijgen of de provincie op schema ligt voor de genoemde streefdoelen. Jaarlijks wordt in de P&C cyclus een Klimaatparagraaf opgenomen, waarin de voortgang van het klimaatmitigatiebeleid wordt beschreven.

Alle activiteiten op het gebied van broeikasgasreductie zijn geordend naar de landelijke vijf klimaattafels: Elektriciteit, Mobiliteit, Gebouwde Omgeving, Landbouw & Landgebruik en Industrie. Daar hebben we een zesde klimaattafel aan toegevoegd: de provincie als voorbeeld. Voordeel van deze indeling is onder andere dat ze een overzicht bieden van het huidige en aanvullend beleid; deze indeling wordt ook gehanteerd bij de landelijke monitoring van broeikasgasuitstoot door het Planbureau voor de leefomgeving en er is een indicatieve doelstelling per tafel voorbroeikasgasreductie. De klimaattafels zijn niet bedoeld als aparte, nieuwe

afstemmingsoverleggen, maar zijn onderdeel van bestaande overleggen en wordt zoveel mogelijk aangesloten bij al bestaande structuren en processen.

De achterliggende beleidstheorie bij het voorstel is dat we met deze aanpak meer sturing kunnen geven aan het behalen van de klimaatstreefdoelen voor 2030 en 2050 op het provinciale grondgebied.

Naast het ontwikkelen van een klimaatbeleids-cyclus, zijn er in 'De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul' voorstellen opgenomen om de monitoring rond klimaat te verbeteren, een innovatieaanpak te ontwikkelen en voorstellen op het gebied van CO₂-beprijzing en CO₂-verwijdering en -vastlegging.

De sectorale uitwerking van de verschillende onderwerpen en maatregelen die in de klimaattafel(s) worden besproken, landen in separate bestaande beleidsprocessen en trajecten, of in nieuwe voorstellen. Voor bijvoorbeeld de klimaattafel elektriciteit is dit het programmaplan Energietransitie, voor landbouw & landgebruik het UPLG et cetera.

Er heeft een risicoanalyse plaatsgevonden op de 'De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul'. Belangrijkste onzekerheden bestaan uit:

- Het realiseren van de klimaatstreefdoelen is afhankelijk van veel partijen: ondernemers, bewoners, gemeenten, Rijksoverheid en de EU. De invloed van de provincie is beperkt.
- Een maatschappelijke transitie zoals klimaatmitigatie duurt lang. Dat betekent dat gedurende deze transitie de politiek en het bestuur veranderen, waarmee ook de prioritering kan veranderen en het gevoel van urgentie kan verminderen.
- Er ontstaat een tekort aan financiële middelen en menskracht.
- Netcongestie: door de beperkingen op het elektriciteitsnet bestaat het risico dat veel plannen voor broeikasgasreductie niet volgens planning gerealiseerd kunnen worden.

Deze onzekerheden kunnen zich voordoen, maar de verwachting is dat de aanpak zoals voorgesteld in 'De Utrechtse Klimaataanpak' voldoende handvatten geeft om hiermee om te gaan. De aanpak van netcongestie heeft topprioriteit en krijgt op dit moment de volle aandacht.

Aanleiding voor dit voorstel is Motie 100: 'Klimaat Centraal', en motie 79: 'Code rood voor het Klimaat, uitwerken op maat.' Daarnaast roept ook het coalitieakkoord op tot een integrale en versnelde aanpak van het klimaatvraagstuk. Wij beschouwen moties 100 en 79 hiermee als afgedaan.

Deze aanpak wordt voorgelegd aan PS:

1. Om duidelijke afspraken te maken over de wijze waarop over klimaatmitigatie gerapporteerd gaat worden;
2. Omdat PS moet besluiten over de financiële consequenties van het voorstel (als onderdeel van de Kadernota);
3. Omdat er indicatieve restemissies per klimaattafel zijn opgenomen in de Klimaataanpak;
4. We stellen voor dat met 'De Utrechts Klimaataanpak' motie 100: 'Klimaat Centraal' en Motie 79: 'Code rood, uitwerken op maat' worden afgedaan.

Juridische en andere relevante kaders:

De juridische en beleidsmatige kaders die er zijn op het gebied van klimaatbeleid:

Wereldwijd:

2015: *Klimaatakkoord Parijs*

EU:

Klimaatwet (verordening 2021/1119)

Green Deal (fit for 55), 2023

Nederland:

Klimaatakkoord 2019

Klimaatwet 2020

Artikel 158 Provinciewet

Provincie

Omgevingsvisie

In verband met verschillende klimaatrechtszaken, waaronder de Nederlandse Urgenda-zaak en meest recent de uitspraak van het Europees Hof van de Rechten van de Mens (EHRM) van 9 april jl. inzake de Zwitserse KlimaSeniorinnen, is de vraag opgekomen in hoeverre de doelstellingen in De Utrechtse Klimaataanpak juridisch afdwingbaar zijn.

De kans dat een soortgelijke klimaatzaak tegen de provincie zal worden gestart is klein, omdat de provincie niet de overheid is met de meeste mogelijkheden om uitstoot daadwerkelijk te beperken. Bovendien zijn de hierboven genoemde rechtszaken gestart omdat de betreffende overheden onvoldoende (ambitieuze) beleid hadden, terwijl De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul juist als doel heeft om de klimaattransitie te versnellen. Mocht er echter toch een rechtszaak komen, dan verwachten wij niet dat de hoogte van de vastgestelde doelen een doorslaggevende factor zal zijn.

Argumentatie:

Reden om te kiezen voor deze aanpak is dat er veel wordt gedaan om de streefdoelen op het gebied van klimaatmitigatie te bereiken: 55 procent reductie in 2030 en Netto Nul in 2050. Maar het is onzeker of we de gestelde doelen halen. De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul is een aanpak die het mogelijk maakt de voortgang van alle acties jaarlijks te monitoren en aan te geven of het behalen van de doelen gerealiseerd wordt.

Doelenboom:

Meerjarendoel: 9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief

Beleidsdoel 9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord.

In de Kadernota 2025 wordt voorgesteld het meerjarendoel 9.7 uit hoofdstuk 9 (bestuur) van de begroting over te hevelen naar hoofdstuk 4 (Energietransitie).

Brede welvaart indicatoren:

Klimaatmitigatie gebaseerd op de Sustainable Development Goal (SDG) 13 'Klimaatactie' van de Verenigde Naties en vormt daarmee onderdeel van de Brede Welvaart Indicatoren die het CBS hanteert.

Kijk ook door de Sociale bril:

Dit voorstel biedt een mogelijkheid om beter te sturen om de klimaatmitigatie. Voorstellen voor het betrekken van alle doelgroepen uit de samenleving en een rechtvaardige klimaatmitigatie worden uitgewerkt in de concrete beleidsplannen per klimaattafel.

Participatie:

Eerdere versies van 'De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul' zijn besproken met verschillende partijen:

- Op 13 januari 2024 heeft er in het Pausshuize een bijeenkomst plaatsgevonden met externe partners (zoals ANWB, Natuur- en Milieufederatie Utrecht (NMU) en Triodosbank). De deelnemers is gevraagd ons te challengen op de inhoud van de Klimaataanpak.
- Op 31 januari 2024 is er een werksessie geweest met PS-leden. De opbrengst is verwerkt in de Klimaataanpak.
- In maart 2024 is er een ambtelijke en bestuurlijke bespreking geweest met de bestuurlijke regiotafels (U10, Foodvalley en Amersfoort) en de kopgroep RMP (Regionaal Mobiliteitsprogramma).

Financiële consequenties:

In 'De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul' is in hoofdstuk 8 een begroting over de periode 2025-2028 opgenomen die nodig is om de voorstellen uit het plan te financieren. Deze kosten zijn in onderstaande tabel als lasten aangeduid. De baten zijn afkomstig uit de *Tijdelijke Regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE)* en voor een klein deel uit het concernprogramma Circulaire samenleving. Het saldo komt hiermee op € 415.000 per jaar voor de periode 2025-2028. Over dit budget wordt besloten bij de kadernota 2025. Als bij de besluitvorming Kadernota anders wordt besloten, dan zal de aanpak worden aangepast aan de beschikbare middelen.

	2025	2026	2027	2028
Totaal lasten	1.080	1.065	1.205	1.100
Totaal baten	-665	-650	-790	-685
Saldo lasten -/- baten	415	415	415	415

Deze begroting is ingebracht bij de bespreking van de Kadernota 2025.

Meerjarendoel: 9.7 Concernbrede aansturing op brede thema's is krachtig en effectief.

Beleidsdoel: 9.7.3 De transitie naar een klimaatneutrale samenleving wordt concernbreed beter verankerd en gemonitord.

In de Kadernota 2025 wordt voorgesteld het meerjarendoel 9.7 uit hoofdstuk 9 (bestuur) van de begroting over te hevelen naar hoofdstuk 4 (energietransitie).

Vervolg:

Na besluitvorming in PS zal 'de Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul' worden uitgewerkt in een uitvoeringsplan. Jaarlijks zal in de klimaatparagraaf van de begroting worden gerapporteerd over de voortgang van de broeikasgasreductie.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

Ontwerp-besluit

Besluit op 19-06-2024 tot vaststelling van De Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul.

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 19-06-2024.

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 14-05-2024
met nummer UTSP-2075818508-6064,
van afdeling SLO, team PL1.

Overwegende dat:

- *Reductie van broeikasgasemissies een belangrijk en urgent maatschappelijk probleem is*
- *Er meer behoefte aan sturing is om de doelstelling en te behalen*
- *PS in twee moties heeft opgeroepen meer sturing te geven aan de klimaatmitigatie*
- *Het coalitieakkoord oproept tot een betere sturing van en versnelling van de klimaataanpak*
- *De klimaatmitigatie een vraagstuk is voor veel partijen in de provincie*

Besluit:

1. Vaststellen van de Utrechtse Klimaataanpak: Naar Netto Nul onder voorbehoud van vaststelling van het benodigde budget in de Kadernota 2025;
2. De kaders van de Utrechtse Klimaataanpak mee te nemen in de wijziging van de Omgevingsvisie.

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Griffier,
mr. C.A. Peters